

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وزارت راه و شهرسازی

سازمان هواشناسی کشور

اداره کل هواشناسی استان سمنان

پرو شور شماره ۵
شورای فرهنگی

امام رضا علیه السلام فرمود:

حقیقت ایمان: انجام واجبات و دوری از محرمات است

تهیه و تنظیم

شورای فرهنگی

اداره کل هواشناسی استان سمنان

حجاب در قرآن

در قرآن مجید بیش از ده آیه در مورد حجاب و حرمت نگاه به نامحرم وجود دارد.

یکی از این آیات، آیه ۵۹ سوره احزاب است: ای پیامبر، به زنان و دخترانت و نیز به زنان مومنین بگو خود را بپوشانند تا شناخته نشوند و مورد اذیت قرار نگیرند. و خداوند بخشنده مهربان است.

مفهوم و ابعاد حجاب در قرآن

حجاب در لغت به معنای مانع، پرده و پوشش آمده است. استعمال این کلمه، بیشتر تر به معنی پرده است. این کلمه از آن جهت مفهوم پوشش می‌دهد که پرده، وسیله‌ی پوشش است، ولی هر پوششی حجاب نیست؛ بلکه آن پوششی حجاب نامیده می‌شود که از طریق پشت پرده واقع شدن صورت گیرد.

حجاب، به معنای پوشش اسلامی بانوان، دارای دو بُعد ایجابی و سلبی است. بُعد ایجابی آن، وجوب پوشش بدن و بُعد سلبی آن، حرام بودن خودنمایی به نامحرم است؛ و این دو بُعد باید در کنار یکدیگر باشد تا حجاب اسلامی محقق شود؛ گاهی ممکن است بُعد اول باشد، ولی بُعد دوم نباشد، در این صورت نمی‌توان گفت که حجاب اسلامی محقق شده است.

اگر به معنای عام، هر نوع پوشش و مانع از وصول به گناه را حجاب بنامیم، حجاب می‌تواند اقسام و انواع متفاوتی داشته باشد. یک نوع آن حجاب ذهنی، فکری و روحی است؛ مثلاً اعتقاد به معارف اسلامی، مانند توحید و نبوت، از مصادیق حجاب ذهنی، فکری و روحی صحیح است که می‌تواند از لغزش‌ها و گناه‌های روحی و فکری، مثل کفر و شرک جلوگیری نماید.

علاوه بر این، در قرآن از انواع دیگر حجاب که در رفتار خارجی انسان تجلی می‌کند، نام برده شده است؛ مثل حجاب و پوشش در نگاه که مردان و زنان در مواجهه با نامحرم به آن توصیه شده‌اند.

انواع حجاب

حجاب چشم

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ (نور؛ ۳۰) ای رسول ما به مردان مؤمن بگو تا چشم‌ها را از نگاه ناروا ببوشند.

قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ (نور؛ ۳۱) ای رسول به زنان مؤمن بگو تا چشم‌ها را از نگاه ناروا ببوشند.

حجاب در گفتار

نوع دیگر حجاب و پوشش قرآنی، حجاب گفتاری زنان در مقابل نامحرم است:

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ (احزاب؛ ۳۲) پس زنهار نازک و نرم با مردان سخن نگویید؛ مبادا آن که دلش بیمار (هوا و هوس) است به طمع افتد.

حجاب رفتاری

نوع دیگر حجاب و پوشش قرآنی، حجاب رفتاری زنان در مقابل نامحرم است. به زنان دستور داده شده است به گونه‌ای راه نروند که با نشان دادن زینت‌های خود باعث جلب توجه نامحرم شوند و لا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ (نور؛ ۳۱) و آن طور پای به زمین نزنند که خلخال و زیور پنهان پاهایشان معلوم شود.

از مجموع مباحث طرح شده به روشنی استفاده می‌شود که مراد از حجاب اسلامی، پوشش و حریم قایل شدن در معاشرت زنان با مردان نامحرم در انحای مختلف رفتار، مثل نحوه‌ی پوشش، نگاه، حرف زدن و راه رفتن است.

بنابراین، حجاب و پوشش زن نیز به منزله‌ی یک حاجب و مانع در مقابل افراد نامحرم است که قصد نفوذ و تصرف در حریم ناموس دیگران را دارند. همین مفهوم منع و امتناع در ریشه‌ی لغوی عفت نیز وجود دارد؛

حجاب و عفت

دو واژه‌ی «حجاب» و «عفت» در اصل معنای منع و امتناع مشترک‌اند. تفاوتی که بین منع و بازداری حجاب و عفت است، تفاوت بین ظاهر و باطن است؛ یعنی منع و بازداری در حجاب مربوط به ظاهر است، ولی منع و بازداری در عفت، مربوط به باطن و درون است؛ چون عفت یک حالت درونی است، ولی با توجه به این که تأثیر ظاهر بر باطن و تأثیر باطن بر ظاهر، یکی

از ویژگی‌های عمومی انسان است؛ بنابراین، بین حجاب و پوشش ظاهری و عفت و بازاری باطنی انسان، تأثیر و تأثر متقابل است؛ بدین ترتیب که هرچه حجاب و پوشش ظاهری بیشتر و بهتر باشد، این نوع حجاب در تقویت و پرورش روحیه‌ی باطنی و درونی عفت، تأثیر بیشتری دارد؛ و بالعکس هر چه عفت درونی و باطنی بیشتر باشد باعث حجاب و پوشش ظاهری بیشتر و بهتر در مواجهه با نامحرم می‌گردد .

حدیث قدسی در مورد نماز

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِفْتَرَضْتَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ حَمْسَ صَلَوَاتٍ وَعَهْدتَ عِنْدِي عَهْدًا إِنَّهُ مَنْ حَافِظٌ عَلَيْهِمْ لِيُوقِتَهُمْ أُدْخَلْتَهُ الْجَنَّةَ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهِمْ فَلَا عَهْدَ لِيَّ عِنْدِي

خداوند متعال فرمود: نمازهای پنج‌گانه را بر امت تو واجب کردم و با خود پیمان بستم که هر کس مراقب آن نمازها و وقت آنها باشد، او را به بهشت داخل نمایم، و کسی که مراقب آنها نباشد، من تعهدی نسبت به او ندارم .

عوامل سلب توفیق نماز صبح و نماز شب

اعمال و رفتاری که انسان در طی روز انجام می‌دهد نقش بسیار مهمی در توفیق انسان نسبت به عبادات دارد یعنی هر چه در طی روز کارهای شایسته از انسان سر بزند توفیقات انسان نیز برای اعمال خوب دیگر بیشتر فراهم می‌شود. عوامل سلب توفیق از نماز صبح و هم‌چنین نماز شب به دو گروه عمده دسته‌بندی می‌شود:

عوامل مادی:

- ۱- فقدان برنامه‌ریزی و نظم در زندگی
  - ۲- پر خوری و خوردن غذاهای نامناسب در شب
  - ۳- کسلی و تنبلی افراد
  - ۴- غرق شدن در مسایل مادی و دنیوی
- عوامل معنوی:
- ۱- ضعف در خدانشناسی
  - ۲- گناه
  - ۳- ضعف اراده

اهمیت امر به معروف و نهی از منکر

- ۱ - نگاهبان فرایض.
- ۲ - امتیاز امت اسلامی.

اهداف و آثار امر به معروف و نهی از منکر

همه واجبات، اهداف و مصالحی دارند که به واسطه آن مصلحت‌ها و اهداف واجب شده‌اند. این مصالح گاه آشکار است و گاه پنهان. هدف امر به معروف و نهی از منکر بسیار آشکار است. لفظ و عنوان این واجب نشان می‌دهد که هدف آن واداشتن مردم به ارزشهای الهی و بازداشتن آنها از محرمات و مناهی خداوند است؛ به دیگر عبارت، پاکسازی فرد و جامعه از ناشایستگی‌ها و آراستن به نیکی‌ها هدف نهایی امر به معروف و نهی از منکر است.

آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر

همان گونه که با انجام دادن فرمانهای الهی سعادت دنیا و آخرت فرد و جامعه تامین می‌شود، عمل نکردن به این دستورها نیز عواقب سخت دنیوی و اخروی خواهد داشت. یکی از آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر لعن الهی و دور شدن از رحمت خداوند است .

(لعن الذین كفروا من بنی اسرائیل علی لسان داود و عیسی بن مریم.... كانوا لا یتناهون عن منکر فعلوه. (۳۲) لعنت شدند آن دسته از بنی اسرائیل که کفر ورزیدند به زبان حضرت داود و عیسی بن مریم... ایشان، چون کار زشتی مرتکب می‌شدند، یکدیگر را نهی نمی‌کردند.

نکته مهمی که در تفسیر این آیه وجود دارد آن است که لعن و طرد و مسخ بنی اسرائیل هنگامی واقع شد که امر به معروف را به طور کلی ترک نکرده بودند و تنها آن را کامل و صحیح انجام نمی‌دادند.

مراتب امر به معروف و نهی از منکر

مرتب اول، آن است که عملی را انجام دهد که نشان دهنده انزجار قلبی او از گناه باشد...
مرتب دوم، امر و نهی گفتاری است؛
مرتب سوم، انکار منکر به وسیله دست (اقدام عملی) است

شیوه‌ها:

در بسیاری از واجبات قالب و شیوه انجام دادن واجب از طرف شریعت مقرر شده است و تخلف از آن شیوه معین، جایز نیست. نظیرنماز که جهت قبله و تعداد رکعات و حتی کیفیت آرام یا بلندخواندن آن معلوم است. شیوه اجرای امر به

معروف واجب به عهده خود مکلف گذاشته شده است. او باید بهترین و مؤثرترین روش را انتخاب کند.

آیات و روایات در مورد اهمیت نماز و حجاب و امر به

معروف و نهی از منکر

سوره لقمان آیه ۱۷: { يَا بَنِيَّ اَقِمِ الصَّلَاةَ وَ اْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ اَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ } [لقمان به پسرش نصیحت کرد: [پسر! نماز را برپا دار و مردم را به کار پسندیده وادار و از کار زشت بازدار { امر به معروف و نهی از منکر کن } و بر آنچه [از مشکلات و سختی‌ها] به تو می‌رسد شکیبایی کن، که اینها از اموری است که ملازمت بر آن از واجبات است.

صَلَاةَ الرَّجُلِ تَطْوَعًا حَيْثُ لَا يَرَاهُ النَّاسُ تَعْدِلُ صَلَاتُهُ عَلٰی اَعْيُنِ النَّاسِ حَمْسًا وَ عَشْرِينَ

نماز مرد که داوطلبانه و مستحبی درجایی که مردم او را نبینند به جا آورد، برابر بیست و پنج نماز است که در برابر چشم مردم انجام دهد. نهج الفصاحه ص ۳۹۱

منابع:

آیات نورانی قرآن

معراج وسعادت

نهج الفصاحه

(در محضر جانان) نشریه آستان قدس رضوی

سیستم های اطلاع رسانی

سیستم هواگویی ۱۳۴ و ۴۴۴۵۷۲۶-۰۲۳۱

سیستم پیام کوتاه ۰۹۱۲۳۳۱۲۱۱۰

سیستم فکس برگردان ۴۴۳۵۰۰۰

پایگاه اطلاع رسانی

www.semnanweather.ir

پست الکترونیکی

semnan@irimo.ir

آدرس: سمنان - میدان معلم - بلوار ورزش -

اداره کل هواشناسی استان سمنان

تلفن ۴۴۴۴۴۱۱-۴۴۵۳۷۱۲-۰۲۳۱